

**בבית המשפט העליון
בשבתו כבית המשפט הגבוה לצדק**

בג"ץ 3227/20
בג"ץ 6522/20
בג"ץ 1356/22
קבוע: 24.7.24

1. מיקה קליגר
2. מור לידאני
3. גלי נשרי
4. עמר סריה

ע"י ב"כ עוה"ד עמיחי ויינברגר, ינור ברטנטל ואח'
מרח' כנרת 5, מגדל ב.ס.ר 3, בני ברק 5126237
טל': 03-6130875, פקס: 03-6129187

העותרות בבג"ץ 3227/20

פלונית

ע"י ב"כ עוה"ד עמיחי ויינברגר, ינור ברטנטל ואח'
מרח' כנרת 5, מגדל ב.ס.ר 3, בני ברק 5126237
טל' 03-6130875, פקס: 03-6129187

העותרת בבג"ץ 6522/20

1. נעמי לוי אשכנזי
2. ספיר עגיב

ע"י ב"כ עוה"ד עמיחי ויינברגר ו/או ינור ברטנטל
מרח' כנרת 5, מגדל ב.ס.ר 3, בני ברק 5126237
טל' 03-6130875, פקס: 03-6129187

העותרות בבג"ץ 1356/22

נ ג ד

1. שר הביטחון
2. ראש המטה הכללי
3. צבא ההגנה לישראל

על ידי פרקליטות המדינה מחלקת הבג"צים
רח' צאלח א-דין 29 ירושלים
טלפון: 073-3925246/345; פקס: 02-6467011

המשיבים

הודעה מעדכנת מטעם המדינה

1. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד (כב' השופט סולברג, כב' השופטת ברק-ארז וכב' השופטת רונן) מיום 9.6.24, ולארכה שניתנה, מתכבדים המשיבים 1-3 (להלן: **המדינה** או **המשיבים**) להגיש הודעה מעדכנת מטעמם.
2. כזכור, עניינן של העתירות, אשר הדיון בהן אוחד והוגשה בעניינן עתירה מתוקנת ביום 22.12.22 – בסעדים הנוגעים לשיבוץ נשים בתפקידי לחימה נוספים בצה"ל, לרבות במסגרת הליכי המיון אליהם, וזאת בפרט ביחידות מיוחדות, וכן בתפקידי לחימה במערך החי"ר והשריון המתמרח. כן התבקשו סעדים פרטניים בנוגע לשיבוץ של העותרות בתפקידי לחימה מסוימים.

3. ביום 27.6.23 התקיים דיון בעתירה המתוקנת בפני בית המשפט הנכבד, ובסיומו ניתן צו על-תנאי, המורה כדלקמן:

"ניתן בזאת צו על תנאי בעתירות שבכותרת, המורה למשיבים, בהינתן הוראות סעיף 16א לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 וסעיף 76 לחוק שיווי זכויות האשה, התשי"א-1951, לבוא וליתן טעם:

1. מדוע לא תשולבנה נשים, במסגרת התנסות, במחלקת ניווד או מרגמות באחת מחטיבות הח"ר המתמרן, כבר עתה ומבלי להמתין להשלמת ההתנסויות ביחידות 669 ויהל"ם.

2. מדוע לא יתאפשר לנשים להתגייס למערך השריון המתמרן, לאור הצלחת תהליך הבחינה ביחס לשיבוץ נשים כלוחמות שריון במשימת הגנת גבולות, ולחלופין, מדוע לא תשולבנה נשים, במסגרת התנסות, במערך השריון המתמרן, כבר עתה ומבלי להמתין להשלמת ההתנסויות ביחידות 669 ויהל"ם.

3. מדוע לא תבוצענה התנסויות לשילוב נשים ביחידות מובחרות ומיוחדות המקיימות הליכי מיון, בנוסף ובמקביל להתנסויות ביחידות 669 ויהל"ם, וזאת למעט יחידות שלגביהן כבר הוחלט כי בשל מהות ואופי התפקיד לא ניתן לשלב בהן נשים."

4. ביום 21.9.23 הוגש תצהיר תשובה מטעם המשיבים, בו פורטו, בין היתר, החלטות הרמטכ"ל על נקיטת צעדים נוספים להרחבת שיבוץ של נשים בתפקידי לחימה בנושאים שלגביהם ניתן הצו על-תנאי, כדלקמן:

א. **התנסות בח"ר ניווד** – בשנת 2024 תיפתח התנסות להקמת צוות לוחמות במקצוע ח"ר ניווד, קרי: התמחות מקצועית של ניווד כוחות ואמצעים. ההתנסות תבצע במסגרת מסלול ייעודי שייפתח ביחידת ניווד הפועלת בכפיפות לאחת מהחטיבות המתמרנות בצה"ל, הכפופה לאוגדה מיוחדת. זאת, בכפוף לאיתור מספר מספק של לוחמות לפתיחת ההתנסות.

ב. **התנסות בהכשרת לוחמות על פי דרישות תפקיד לחימה בשריון המתמרן** – בסוף שנת 2024 תחל התנסות בהכשרת לוחמות לתפקיד לחימה בשריון המתמרן, במסגרתה יוכשרו חיילות שיתגייסו לתפקיד לוחמות טנקים בהגנת הגבולות, במסלול הכשרה התואם את דרישות חיל השריון המתמרן. בהקשר זה יובהר, כפי שיוסבר בהמשך, כי על בסיס הנתונים הקיימים, הרמטכ"ל אינו רואה בעתיד הקרוב היתכנות של ממש לשירות לוחמות בשריון במתמרן. עם זאת, כחלק מההמשכיות ומהמחויבות של צה"ל לתהליכים שבוצעו בעבר, ותוך מתן משקל לצו על-תנאי שניתן בעתירה, תפתח התנסות כאמור, שתיבחן בקריטריונים מחייבים, ענייניים ומקצועיים, ובסיומה יתקבלו החלטות. זאת, בכפוף להמשך בחינת הנושא על-פי נתונים ומסקנות שיצטברו מיתר ההתנסויות.

ג. **יחידות מיוחדות** – תיפתח התנסות לשירות נשים ביחידה מיוחדת נוספת – סיירת מטכ"ל, כבר בשנת 2024, בכפוף לאיתור מספר מספק של מועמדות הנדרש לכך, מעבר לאלו שיתקבלו לשירות ביחידה 669, בה תחל ההתנסות בסוף שנת 2023. (סעיף 5 לתצהיר התשובה)

החלטות אלה התקבלו בנוסף להחלטות קודמות על פתיחת התנסויות בשתי יחידות מיוחדות: יחידת ההנדסה למשימות מיוחדות (יהל"ם), ויחידת החילוץ וההצלה של חיל האוויר (יחידה 669).

5. בהתאם, עמדו המשיבים בתצהיר התשובה על כך שבהתאם למכלול החלטות שהתקבלו "נשים צפויות להשתלב בהתנסויות במספר יחידות מיוחדות משמעותיות בצה"ל – יהל"ם, 669, וככל שימצאו מספיק מועמדות שיעברו את המיונים – גם בסיירת מטכ"ל – וזאת ללא תנאי סף פיזיולוגיים ובתהליך מיון, על-פי אמות המידה המתקיימות לגבי גברים; בהתנסות בתפקיד לחימה במערך הרגלים, כצוות לוחמות ניווד במסגרת יחידת הניוד המטכ"לית (בכפוף כאמור לאיתור מספר מספק של לוחמות);

ובהתנסות בהכשרה לתפקיד לוחמת טנקים בשריון (הכשרה אותה יעברו לוחמות שיתגייסו ללחימת טנקים בהגנת הגבולות). כך, בהתאם להחלטות הרמטכ"ל, צפויות להיערך בצה"ל ארבע עד חמש התנסויות במקביל, בהן עתידות להשתתף עשרות לוחמות, במספר יחידות שונות ובמתווי הכשרה שונים. והכל, מעבר לשירותן של נשים, בהיקף משמעותי מאד, בשורה ארוכה של תפקידי לחימה שכבר פתוחים לשירות נשים. בכך יורחב באופן מהותי שיבוצן של נשים בתפקידי לחימה בצה"ל, וברי כי החלטות אלו מקדמות באופן משמעותי ביותר ומהוות "קפיצת מדרגה" בשיבוץ נשים בתפקידי לחימה" (סעיף 15 לתצהיר התשובה; הדגשות במקור – הח"מ).

6. ביום 21.9.23, לאחר שהוגש תצהיר התשובה, ניתנה החלטת בית המשפט הנכבד (כב' הנשיאה חיות, כב' השופטת ברון וכב' השופטת רונן), כדלקמן: "בהינתן שורת הצעדים החדשים לשילוב נשים בתפקידי לחימה בצה"ל, אשר צוינו בתצהיר התשובה, יודיעו העותרות עד ליום 28.9.2023 האם הן עומדות על עתירותיהן".

7. ביום 28.9.23 הודיעו העותרות כי הן עומדות על עתירותיהן וביקשו כי בית המשפט הנכבד יקבע דיון בעתירות. בהחלטת כב' הנשיאה חיות מיום 10.10.23 נקבע כי "בהינתן הודעת העותרות, היומן יקבע את העתירות לדיון בהתנגדות לצו על תנאי".

8. בהתאם, נקבע דיון בעתירות לחודש דצמבר 2023.

9. על רקע מתקפת הטרור של ארגון החמאס ביום 7.10.23, החלה מתנהלת מלחמה עצימה ברצועת עזה ולצידה לחימה מורכבת גם בגבול הצפון. במקביל, צה"ל מתמודד עם מצב בטחוני מורכב גם בחזיתות נוספות. בשל עיסוקם של הגורמים הרלוונטיים הנדרשים לטיפול בעתירות בעניינים הנוגעים למצב הביטחוני החריג וניהול המלחמה, הגישה המדינה מספר בקשות לדחיית הדיון בעתירות. בהחלטתו האחרונה של בית המשפט הנכבד מיום 9.6.24 נקבע כדלקמן:

"בדוחק, בעטיה של הלחימה הנמשכת ונגזרותיה, החלטנו על דחיית הדיון הקבוע ליום 17.6.2024, אך זאת לפרק זמן קצר, מפאת חשיבות העניין.

הודעה מעדכנת מטעם המדינה בנוגע להתנסויות שעליהן הודיעה בתצהיר התשובה מטעמה מיום 21.9.2023 תוגש עד יום 9.7.2024. דיון יקבע עד סוף חודש יולי 2024."

10. בהתאם להחלטת בית המשפט הנכבד, יבקשו המשיבים לעדכן להלן בנוגע למימוש ההתנסויות שעליהן הודיעה המדינה בתצהיר התשובה ובכתבי בי-דין שקדמו לו: התנסויות ביחידות המיוחדות יהל"ם, 669 וסיירת מטכ"ל; התנסות להקמת צוות לוחמות במקצוע חי"ר נידוד במסגרת יחידת נידוד מטכ"לית הפועלת בכפיפות לחטיבת חי"ר מתמרן; והתנסות בהכשרה למקצוע לחימה בשריון מתמרן.

11. כבר בפתח הדברים, יובהר כי לאחר בחינה עדכנית של הדברים, החליט הרמטכ"ל כי על אף ריכוז המאמץ בצרכי הלחימה והעומס הרב המוטל על כלל גורמי הצבא, בדגש על המערך הלוחם ובכלל זאת היחידות המכשירות ללוחמה, בעטיה של המלחמה, כלל ההתנסויות עליהן הוחלט טרם פרוץ המלחמה יימשכו או ייפתחו כמתוכנן וכסדרן.

זאת, למעט ההתנסות בהכשרה לשריון המתמרן, אשר בשל אילוצים הנובעים מן המלחמה – ביניהם אי-כשירות של טנקים רבים; מחסור בתחמושת; היקף המתגייסים הרב לחיל השריון הנדרש כדי למלא את השורות לטובת הפעילות ברצועת עזה ובגבול הצפון (שלא במסגרת של התנסות, אשר כידוע, מתקיימת בנוסף ובמקביל לתהליכי ההכשרה הרגילים בצה"ל, ומתבצעת במסגרת תהליך של בחינה ולמידה לגבי האפשרות לשלב לוחמות בתפקידים נוספים והאופן בו נדרש לבצע זאת); ומחסור בסגל הכשרה – מצא הרמטכ"ל כי לא ניתן יהיה לקיימה במועד המקורי שנקבע (סוף השנה הנוכחית), ונקבע כי התנסות זו תידחה בשנה ותיפתח בחודש נובמבר 2025. כן קבע הרמטכ"ל כי ההתנסות, על כל שלביה, תיערך באחת מחטיבות השריון המתמרנות, חלף קיומה בחיל הגנת הגבולות, כפי שנקבע בעבר. זאת, בעקבות תהליכי למידה שבוצעו ביחס לשירות הלוחמות בחיל הגנת הגבולות במהלך המלחמה (יוער כבר עתה, כי שינוי מיקום כל שלבי ההתנסות בהכשרה לשריון המתמרן אינו הגורם לדחיית ההתנסות, אלא גרמו לכך אילוצים הנובעים מן המלחמה).

12. **כאמור בתצהיר התשובה, המשיבים ישובו ויטענו כי החלטות הרמטכ"ל בכללותן, ובפרט החלטות שהתקבלו לאחר שניתן הצו על-תנאי בעתירה המתוקנת, נותנות מענה הולם ביותר לצו על-תנאי, וכי דינן של העתירות להידחות או להימחק, תוך ביטולו של הצו על-תנאי שניתן בהן.**

13. במסגרת בקשתן מיום 30.11.23 ביקשו העותרות "להורות למשיבים להגיש תשובה מתוקנת מטעמם לצו על תנאי", וזאת בהתבסס על נסיבות הקשורות בלחימת נשים באירועי השבעה באוקטובר ובמלחמת חרבות ברזל. בהחלטת בית המשפט הנכבד מיום 4.12.23 נקבע כי "אשר לבקשת העותרות להורות למשיבים להגיש תשובה מתוקנת מטעמם לצו על-תנאי: מצידנו, בשלב דיוני זה, איננו נוקטים עמדה. ככל שירצו המשיבים לעשות כן, יוכלו להגיש תשובה מתוקנת עד 14 ימים לפני מועד הדיון שייקבע" (ראו גם: החלטה דומה מיום 14.2.24).

14. כאמור בבקשות המשיבים לדחיית הדיון בעתירות, לנוכח המלחמה והמצב הביטחוני, פועל הצבא במתכונת חירום לאורך זמן, תוך עריכת התאמות נדרשות לשם כך, לרבות תהליכי בחינה בנושאים שונים, למשל בנוגע לשירות החובה והמילואים בצה"ל, ותוך שהיבטים אחרים ייבחנו בהמשך. כן נמסר, כי תהליכי הבחינה האמורים מתנהלים בשים לב למלחמה ולמתכונת החירום בה מתנהל צה"ל, ומשכך הם טרם מוצו. בנוסף, במסגרת בקשתם האחרונה של המשיבים לדחיית מועד הדיון מיום 5.6.24, עמדו המשיבים על כך שלאחרונה הורה הרמטכ"ל לקיים תחקיר ולמידה **ייעודיים** העוסקים בלחימת הנשים במלחמת חרבות ברזל, וזאת בנוסף לתחקירים שמתנהלים בצה"ל בהקשרי לחימה, וחרף הקשיים הרבים הכרוכים בביצועו של תחקיר כאמור כבר עתה תוך כדי המלחמה.

כפי שיודגש בהמשך, באירועי השבעה באוקטובר ובמהלך המלחמה, לוחמות נלחמו ונלחמות בעוז במסגרת תפקידים רבים ומגוונים במערכי הלחימה השונים, וזאת באופן מעורר הערכה.

עם זאת, כפי שiorחב בהמשך, בשלב זה, בטרם הושלם הליך התחקור והלמידה בנוגע ללחימת נשים במלחמת חרבות ברזל ובטרם נבחנו מסקנותיו על-ידי הגורמים המקצועיים והפיקודיים הרלוונטיים – לא ניתן לקבוע האם יש בלחימת הנשים במלחמה כדי להשליך על ההחלטות שכבר התקבלו בנושא; וכאמור לעיל, נמצא כי יש לקיים את כלל ההתנסויות עליהן הוחלט בטרם המלחמה.

בנסיבות אלה, בעת הנוכחית לא חל שינוי בעמדת המשיבים כפי שהוצגה במסגרת תצהיר התשובה וממילא אין טעם בהגשת תשובה מתוקנת לצו על תנאי, כפי שהתבקש על-ידי העותרות.

15. לנוכח האמור, **לעמדת המשיבים, העתירה במתכונתה הנוכחית מיצתה את עצמה**, משניתן מענה הולם ומספק לצו על תנאי שהוצא במסגרתה. בהקשר זה יודגש, כי העתירות המתוקנות ובהתאמה אף תצהיר התשובה, אשר הוגשו לפני המלחמה, ממילא לא נסובו על הנסיבות שנוצרו בעקבות המלחמה ולעמדת המשיבים, **אין מקום להותירן תלויות ועומדות, ודינן להידחות או להימחק.**

16. בהקשר זה, יוער כי במהלך החודשים האחרונים הוגשו שתי עתירות נוספות בנושא על-ידי עותרות אחרות, המיוצגות על-ידי אותם ב"כ המייצגים בעתירות דנן, אשר בצדן טענות וסעדים דומים לאלו שהתבקשו בעתירות המתוקנות דנן, והן כוללות גם התייחסות לנסיבות החדשות הקשורות במלחמה.

האחת, בג"ץ 4326/24 **קליש נ' שר הביטחון**, שהוגשה ביום 29.5.24 ועניינה בשילוב נשים במערך החי"ר המתמרן. בהתאם להחלטת כב' השופט שטיין מיום 26.5.24 על המשיבים להגיש תגובה מקדמית לעתירה עד יום 28.7.24.

השנייה, בג"ץ 4559/24 **מזרחי נ' שר הביטחון**, שהוגשה ביום 4.6.24 ועניינה בשילוב נשים במערך השריון המתמרן. בהתאם להחלטת כב' השופט כשר מיום 6.6.24 על המשיבים להגיש תגובתם לעתירה עד יום 18.7.24. כן יצוין, כי לאחרונה הגישו העותרות בקשה לאיחוד הדיון בעתירה זו עם העתירות דנן. המשיבים התנגדו לבקשה והיא נדחתה (החלטת כב' השופט כשר מיום 7.7.24).

יובהר כי אין באמור בהודעה מעדכנת זו כדי להשליך על עמדת המשיבים ביחס לשתי עתירות חדשות אלו, והם שומרים על כל טענותיהם וזכויותיהם ביחס אליהן.

17. נעדכן להלן ביחס להתקדמות במימוש ההחלטות שהתקבלו בנוגע להתנסויות השונות מאז שהוגש תצהיר התשובה (ראו סעיפים 158-169 לתצהיר התשובה).

התנסויות ביחידות המיוחדות

18. כזכור, במסגרת מכלול ההחלטות שקיבל הרמטכ"ל, הוחלט על פתיחת התנסות בשירות לוחמות ביחידות המיוחדות יהל"ם ו-669, וכן על פתיחת התנסות לשירות נשים בסיירת מטכ"ל בשנת 2024, בכפוף לאיתור מספר מספק של חיילות שיימצאו מתאימות להתנסות זו, מעבר לאלו שיתקבלו להתנסות ביחידה 669.
19. תחילה, נציין כי לאחר בחינה עדכנית מצא הרמטכ"ל כי חרף השינוי במצב הביטחוני, על השלכותיו ומשמעויותיו, אין מקום לשנות מההחלטות בדבר פתיחת ההתנסויות ביחידות המיוחדות האמורות וכי כלל התהליכים ימשכו כמתוכנן וכסדרם.
20. כאמור בתצהיר התשובה (סעיף 159), ממועד קבלת ההחלטה בדבר פתיחת התנסויות, נקטו המשיבים שורה של תהליכי מטה מקיפים, שנפרסו על פני זמן ממושך והשקעה ניכרת, באמצעות צוותי יישום בהובלת קצינים בכירים ובמעורבות בעלי תפקידים מכלל גופי הצבא הרלוונטיים, ובכללם גורמי מטה באגף כוח האדם; יחידת מיטב, האמונה על תהליכי האיתור והגיוס לצה"ל ואגף התכנון; זרוע היבשה, חיל האוויר ואגף המודיעין; יחידת יהל"ם, יחידה 669 וסיירת מטכ"ל, האמונה על המיון הפיזי הנערך לכלל היחידות המיוחדות במסגרת ימי שדה; חיל הרפואה; מחלקת הכושר הקרבי, ועוד.
- במסגרת תהליכים אלו התקבלו החלטות בכלל ההיבטים הנדרשים לצורך ההיערכות להוצאת ההתנסויות אל הפועל, לרבות בכל הנוגע לקביעת הליכי איתור, מיון ושיבוץ להתנסויות, וכן למסירת מידע, הכוונה ואיתור שיאפשרו למיועדות לשירות ביטחון להיחשף להתנסויות, לבקש להתמייין אליהן ולהיערך למיונים באופן מיטבי. הכל במטרה להביא להצלחתן של ההתנסויות.
21. **אשר להתנסות ביחידת יהל"ם**, כאמור בתצהיר התשובה (סעיף 161), המחזור הראשון של ההתנסות החל בחודש מרץ 2023, כאשר 12 מתוך 14 החיילות שהתקבלו השלימו בהצלחה את שלב הטירונות והמשיכו את ההכשרה. נוסף ונעדכן, כי 10 מתוך 12 החיילות השלימו את מסלול ההכשרה בחודש אפריל 2024, ושתיים מהן יצאו לאחרונה לקורס קצינים במגמה קרבית. מאז חודש אפריל, משובצות הלוחמות ביחידת יהל"ם ומופעלות בתרחישים מבצעיים שונים.
- מחזור שני של ההתנסות תוכנן להיפתח בחודש נובמבר 2023 (סעיף 162 לתצהיר התשובה), אולם נוכח הנסיבות המבצעיות שיצרה המלחמה ובכדי לאתר מועמדות נוספות להתנסות, נדחתה פתיחתו לחודש ינואר 2024.
- כאמור בתצהיר התשובה, במחזור זה נערך המיון ללא תנאי סף פיזיולוגיים, כך שלכל מיועדות לשירות ביטחון בעלת נתונים מתאימים לתפקיד הוצע להתמייין להתנסות. תהליכי המיון ליחידה כללו מיונים של מיועדות לשירות ביטחון במסגרת ימי שדה, מיונים ללוחמות בחיל הגנת גבולות, ומיונים לחיילות שהודחו מקורס טיס. בסיום המיונים 20 מועמדות נמצאו מתאימות והחלו את ההכשרה במסגרת יחידת יהל"ם.

נכון לעת זו, לאחר ש-3 חיילות הודחו מההכשרה, 17 חיילות נמצאות במסלול ההכשרה במסגרת המחזור השני של ההתנסות ביהל"ם.

22. מחזור ההתנסות השלישי ביהל"ם צפוי להיפתח בחודש נובמבר 2024. בעת האחרונה החלו המיונים למחזור התנסות זה, ונכון לעת זו, 12 מועמדות כבר עברו את כלל המיונים וצפויות להתחיל את ההכשרה במסגרת המחזור השלישי של ההתנסות (יוער כי שבוע ההכשרה הראשון כולל מיון נוסף). כמו כן, בחודשים הקרובים צפויים להתקיים מיונים נוספים למחזור ההתנסות השלישי ביהל"ם, ומספר החיילות שיחלו את ההתנסות צפוי לגדול.

23. **אשר להתנסות ביחידה 669 ובסיירת מטכ"ל**, בהמשך לאמור בתצהיר התשובה, נעדכן כי בחודש נובמבר 2023 התקיים יום שדה נוסף לצורך מיון להתנסות ביחידה 669 ובסיירת מטכ"ל (יום השדה תוכנן במקור לחודש אוקטובר 2023 אך נדחה בשל המלחמה לחודש נובמבר 2023). על רקע החלטת הרמטכ"ל שלא לקבוע תנאי סף פיזיולוגיים (סעיף 165 לתצהיר התשובה), ליום השדה התייצבו 141 מיועדות לשירות ביטחון, ו-6 מיועדות לשירות ביטחון השלימו את יום השדה בהצלחה, ועברו לשלב הבא של המיון ליחידה 669 ולסיירת מטכ"ל (יוזכר, כאמור בסעיף 163 לתצהיר התשובה, כי מיועדת לשירות ביטחון נוספת עברה בהצלחה את יום השדה שנערך בסוף שנת 2022).

24. בחודש נובמבר 2023 ניגשו 7 המיועדות לשירות ביטחון שעברו את ימי השדה בהצלחה לשלב השני של המיון, המשותף לסיירת מטכ"ל וליחידה 669, ובסופו של יום המיון 3 מיועדות לשירות ביטחון נמצאו כמתאימות להמשך המיון ליחידה 669; ולא נמצאו מיועדות לשירות ביטחון המתאימות לשירות בסיירת מטכ"ל (קרי, להתנסות שתחל בסוף שנת 2024).

25. בחודש נובמבר 2023 נערך שלב המיון השלישי ליחידה 669, ובסיומו שתי מיועדות לשירות ביטחון נמצאו מתאימות לשירות ביחידה. בחודש דצמבר 2023 החלו שתי המיועדות לשירות ביטחון את ההכשרה ביחידה 669 במסגרת ההתנסות. אחת מהשתיים לא נמצאה מתאימה להמשך ההכשרה, ובשלב זה חיילת אחת נמצאת בהכשרה ביחידה 669.

26. המחזור השני של ההתנסות ביחידה 669 והמחזור הראשון של ההתנסות בסיירת מטכ"ל צפויים להיפתח בסוף שנה זו, בחודש דצמבר 2024. במסגרת תהליכי המיון אליהן, בחודש בינואר 2024 נערך יום שדה אליו התייצבו 567 מיועדות לשירות ביטחון, מתוכן 17 עברו את יום השדה בהצלחה והמשיכו לשלב הבא של המיון ליחידות אלו. בחודש מרץ 2024 ניגשו 11 מיועדות לשירות ביטחון לשלב הבא במיון ליחידה 669, בו 3 מתוכן נמצאו מתאימות להמשך המיון ליחידה 669; ו-6 המיועדות לשירות ביטחון הנוספות מיועדות להשתתף בגיבוש מטכ"ל בחודש נובמבר 2024. מתוך ה-3 שנמצאו מתאימות להמשך המיון ליחידה 669, אחת ניגשה להמשך המיון אך לא נמצאה מתאימה לשירות ביחידה 669; אחת צפויה להתייצב למועד מאוחר יותר של מיון ההמשך, בחודש אוקטובר 2024; ומועמדת נוספת ויתרה על האפשרות להמשיך להתמין ליחידה 669.

27. בשלב זה, צפויים להתקיים מיונים נוספים בחודשים אוקטובר ונובמבר 2024 למחזור השני של ההתנסות ביחידה 669 ולמחזור הראשון של ההתנסות ביחידת סיירת מטכ"ל, במתכונת דומה למיונים שנעשו לקראת המחזור הראשון של ההתנסות ביחידה 669.

התנסויות ביחידות החי"ר והשריון המתמרן

28. כאמור לעיל, במסגרת תצהיר התשובה נמסר כי הוחלט על פתיחת התנסות בשנת 2024 להקמת צוות לוחמות במקצוע חי"ר ניווד, במסגרת יחידת ניווד מטכ"לית הפועלת בכפיפות לאחת מחטיבות החי"ר המתמרנות, בכפוף לאיתור מספר מספק של לוחמות בתהליך המיון; וכן על פתיחת התנסות נוספת, בסוף שנת 2024, בהכשרת לוחמות טנקים בהגנת הגבולות, שיוכשרו בהתאם לדרישות תפקיד הלחימה בשריון המתמרן, באופן שיאפשר איסוף נתונים וקבלת החלטות, בכפוף להמשך בחינת הנושא על פי נתונים ומסקנות שיצטברו מיתר ההתנסויות, עד למועד פתיחת התנסות זו.

29. על רקע המלחמה ברצועת עזה ובחזיתות נוספות, אשר גם בימים אלה נמשכת, תוך שמתקיימות פעולות צבאיות בהיקף משמעותי ביותר, והקשיים האובייקטיביים שנוצרו בעקבותיה, במיוחד במערך הלוחם בצה"ל, בו הקשב הפיקודי והמערכתי נתון בעת הזו ללחימה, נבחנה יכולתם של המערכים הרלוונטיים לקיים את ההתנסויות בחי"ר הניוד ובשריון המתמרן בזמן המלחמה ובמועדן המתוכנן, כפי שנמסר בתצהיר התשובה.

בהקשר זה יובהר, כי התנסות מתנהלת בנוסף ובמקביל לתהליכי ההכשרה הרגילים בצה"ל, ועל כן, דורשת היערכות משמעותית וקשב פיקודי ומערכתי רב (ראו גם: סעיפים 127 ו-244-247 לתצהיר התשובה).

30. לאחר בחינת הדברים קבע הרמטכ"ל כי על אף ריכוז המאמץ בצרכי הלחימה והעומס הרב שמוטל על כלל גורמי הצבא בעטייה של המלחמה, בדגש על המערך הלוחם ובכלל זאת היחידות המכשירות ללוחמה, ניתן להתחיל את ההתנסות במקצוע חי"ר הניוד במועדה, קרי, בחודש נובמבר 2024; וזאת, כאמור בתצהיר התשובה, במסגרת יחידת ניווד מטכ"לית, הפועלת בכפיפות לאחת מחטיבות החי"ר המתמרנות, הכפופה לאוגדה מיוחדת, ובכפוף לאיתור מספר מספק של לוחמות בתהליך המיון.

31. בכל הנוגע להתנסות בשריון המתמרן, מצא הרמטכ"ל כי נוכח המצב הביטחוני החרוג והשלכות המלחמה העצימה על מערך השריון, כפי שיפורטו להלן, לא ניתן לקיים את ההתנסות בשריון המתמרן במועדה, והיא תידחה בשנה - לחודש נובמבר 2025.

32. כך, במהלך המלחמה נפגעו טנקים רבים, אשר מושבתים בשלב זה ואינם משמשים ללחימה או לאימונים, ולא צפויה בקרוב הכנסתם של טנקים חדשים לחיל. משמעות הדברים היא כי היקף הטנקים הקיים בחיל השריון אינו מספיק, הן למאמצי המלחמה, הן לביצוע ההתנסות בו-זמנית.

באופן דומה, היקף התחמושת והמשאבים הנדרשים לתחזוקת הכלים מוגבלים מאוד. צה"ל פועל כל העת להרחבת היקף התחמושת אך לא ניתן להיערך בשלב זה לפתיחת ההתנסות במועדה, משלא ניתן להבטיח כי יהיו די כלים ותחמושת לצורך עמידה ביעדי ההתנסות.

בנוסף, מתחילת המלחמה חיל השריון מגייס סדר כוחות (סד"כ) גדול באופן יוצא דופן, ומבצע הכשרות מהירות, במטרה להשלים צוותים בחטיבות המבצעיות באופן מידי. זאת, לנוכח היקף הלחימה בחזיתות השונות ועל מנת להגדיל את מספר הפלוגות בחיל, באופן שיאפשר להתמודד עם מספרם הרב של הנפגעים בחיל ועם שחיקת הלוחמים כתוצאה מהלחימה המתמשכת. זאת ועוד, חטיבת ההכשרה של חיל השריון לוקחת חלק פעיל בלחימה, וגם מן הטעם הזה אינה פנויה להרחבת ההכשרות.

ודוק: כאמור לעיל, התנסות מתנהלת בנוסף ובמקביל לתהליכי ההכשרה הרגילים בצה"ל, והיא אינה תחליף לבניין כוח. בנסיבות המבצעיות הקיימות, בהן יש צורך מבצעי בהקצאת משאבים לטובת בנין כוח מהיר ואפקטיבי, במציאות של מחסור במשאבים ובסגל פיקודי, אשר משליך גם על זמינותו של סגל ההכשרה הייעודי שנדרש לצורך קיום ההתנסות – מצא הרמטכ"ל כי קיים קושי אובייקטיבי לפתוח את ההתנסות במועדה.

33. על כך יש להוסיף, כי ההתנסות במערך השריון המתמרח – שמטרתה לבחון אפשרות להרחבת שיבוץ נשים מתפקיד של לוחמות טנקים בהגנת הגבולות לתפקיד של לוחמות טנקים ביחידות השריון המתמרנות – מצריכה קשב פיקודי רב, לצד יכולות שליטה ובקרה איכותיות, לשם מתן מעטפת מיטבית להצלחת ההתנסות. ברם, בעת זו של מלחמה עצימה, בה כלל חטיבות החיל בסדיר (וכן חלק מחטיבות מילואים) פרוסות בחזיתות הלחימה בצפון ובדרום, והקשב הפיקודי נתון לטובת ניהול הלחימה – לא ניתן להשקיע את התשומות הפיקודיות והמערכתיות הנדרשות לצורך קיום ההתנסות.

34. בהינתן מכלול הנסיבות והאילוצים האובייקטיביים הנובעים מן המלחמה והשלכותיה האמורות על חיל השריון, לעמדת הגורמים המקצועיים בזרוע היבשה, לא ניתן לפתוח את ההתנסות בשריון המתמרח במועדה המקורי; שכן פתיחת ההתנסות במועד זה תוביל בהכרח לפגיעה ביכולת החיל לתת את המענה המבצעי הנדרש במלחמה, עד כדי פגיעה ביכולת לממש את תפקידי החיל בלחימה, וכן תוביל לפגיעה בהתנסות עצמה.

על כן, בהתאם לעמדת גורמי המקצוע בזרוע היבשה, קבע הרמטכ"ל, כאמור לעיל, כי ההתנסות בשריון המתמרח תידחה לחודש נובמבר 2025.

35. לצד האמור, יבקשו המשיבים להוסיף ולעדכן, כי במקביל למאמצי המלחמה מתקיים בצה"ל תהליך מתמשך של בחינה, למידה והפקת לקחים מהכשרת הלוחמות בטנקים בחיל הגנת הגבולות; וכי בעקבותיו המליצו הגורמים המקצועיים לרמטכ"ל לשנות את מסגרת ההתנסות המתוכננת מחיל הגנת הגבולות למערך השריון המתמרח.

זאת, במטרה לתת מענה ללקחים שעלו מתהליכי למידה שנערכו בהמשך להכשרה המתקיימת בחיל הגנת הגבולות, אשר להערכת הגורמים המקצועיים נובעים מכך שהמומחיות בתחום הרק"ם (רכב קרבי משוריין) מצויה בחיל השריון. מסקנות אלה גובשו, כאמור, לאחר תהליכי למידה שבוצעו בהמשך להכשרת הלוחמות בחיל הגנת הגבולות. הרמטכ"ל קיבל המלצה זו והורה לקיים את ההתנסות באחת מחטיבות השריון המתמרן, תחת מערך השריון המתמרן, חלף קיומה בחיל הגנת הגבולות, כפי שנקבע מלכתחילה. המשיבים יציינו כי מדובר בשינוי משמעותי שעתיד להועיל לביצוע ההתנסות.

36. יודגש, כי העברת ההתנסות תחת חיל השריון לא הובילה לדחיית מועד תחילת ההתנסות, אלא האילוץ הנובעים מן המלחמה הם שגרמו כאמור לכך שלא ניתן לפתוח את ההתנסות בחודש נובמבר 2024, אלא לכל המוקדם בסוף שנת 2025. האמור נכון הן לחיל הגנת הגבולות, הן לחיל השריון. זאת, שכן הקשיים האובייקטיביים שתוארו לעיל תקפים אף למסלול ההכשרה בחיל הגנת הגבולות.

לחימת נשים במלחמת חרבות ברזל

37. כאמור בבקשות המשיבים לדחיית הדיון בעתירות, לנוכח המלחמה והמצב הביטחוני פועל הצבא במתכונת חירום מזה תשעה חודשים, תוך עריכת התאמות נדרשות לשם כך, לרבות תהליכי בחינה בנושאים שונים, למשל בנוגע לשירות החובה והמילואים בצה"ל, ותוך שהיבטים אחרים ייבחנו בהמשך. כן נמסר, כי תהליכי הבחינה האמורים מתנהלים בשים לב למלחמה ולמתכונת החירום בה מתנהל צה"ל, ומשכך הם טרם מוצו.

בנוסף, כאמור לעיל ובבקשה האחרונה לדחיית מועד הדיון מיום 5.6.24, לאחרונה הורה הרמטכ"ל על קיומו של תחקיר ולמידה ייעודיים העוסקים בלחימת הנשים במלחמת חרבות ברזל, בנוסף לתחקירים שמתנהלים בצה"ל בהקשרי לחימה; וזאת חרף הקשיים הרבים הכרוכים בביצוע תחקיר כאמור תוך כדי המלחמה.

38. נשוב ונדגיש, כי באירועי השבעה באוקטובר ובמהלך המלחמה לוחמות נלחמו ונלחמות בעוז במסגרת תפקידים רבים ומגוונים במערכי הלחימה השונים, וזאת באופן מעורר הערכה. דברים ברוח זו גם נשמעו, הן מפי שר הביטחון, הן מפי הרמטכ"ל, בפלטפורמות השונות.

עם זאת, בשלב זה, בטרם מוצו התחקיר והלמידה בנוגע ללחימת נשים במלחמה ובטרם נבחנו מסקנותיהם על-ידי הגורמים המקצועיים והפיקודיים הרלוונטיים – לא ניתן לגבש מסקנות באופן מקצועי, אחראי ומבוסס כנדרש, ולקבל החלטות בעניין שיבוץ נשים בתפקידי לחימה נוספים.

39. בהקשר זה יובהר, כי בתהליך התחקור ייבחנו, בין היתר, הכשירויות והתרגולות בהן נדרשו נשים להתנסות במלחמה, במסגרת התפקידים השונים בהם נשים משרתות כיום, ואופן ביצוען על-ידי נשים במלחמה; וזאת בהשוואה לכשירויות ולתרגולות הנלמדות ומוטמעות בתהליך ההכשרה הסדור אותו עובר לוחם.

כן יוזכר, כאמור בתצהיר התשובה (סעיף 181), כי תפקידי הלחימה בחי"ר ובשיריון המתמרן וביחידות מיוחדות ייחודיים במאפייניהם ובדרישות הנגזרות מהן, ושיבוץ נשים בהם מחייב למידה, איסוף נתונים והפקת לקחים בצורה מושכלת. בהתאם, לא ניתן לוותר מראש על עריכת ההתנסויות שעליהן הוחלט, שכאמור בתצהיר התשובה נועדו בין היתר להקנות את הבסיס המקצועי באשר להיתכנות שילובן של נשים בתפקידי לחימה בהם נשים טרם שולבו ולאופן בו נכון לשלבן.

40. יובהר כי לאחר סיום הליך התחקור והלמידה ובחינת מסקנותיו על-ידי הגורמים המקצועיים והפיקודיים הרלוונטיים, ייבחן האם יש בהן כדי להשליך על שילוב נשים בתפקידי לחימה נוספים.

41. **בהינתן האמור, בשים לב לכך שהעתירות דנן הוגשו פרק זמן ניכר לפני המלחמה וממילא לא נסובו על הנסיבות שנוצרו בעקבות המלחמה; הצו על-תנאי בהן ניתן בטרם המלחמה, ותצהיר התשובה הוגש גם הוא בטרם המלחמה; ומשכאמור, ניתן במסגרת תצהיר התשובה מענה הולם ומספק לצו על-תנאי – המשיבים יטענו כי העתירות במתכונתן הנוכחית, מיצו את עצמן, אין מקום להותירן תלויות ועומדות, וכי דינן להידחות.**

42. בטרם סיום, המשיבים יבקשו לעדכן כי במסגרת עתירה מנהלית שהוגשה לפני מספר חודשים (עת"מ 51605-01-24 פורום חירות וכבוד האדם בישראל (ע"ר) נ' מדינת ישראל – משרד הביטחון צה"ל), החליטו המשיבים לאחרונה על פרסום דוח הצוות הרב-זרועי לבחינת שירות נשים בתפקידי לחימה נוספים מחודש דצמבר 2021, וזאת בכפוף למספר מצומצם של השחרות הנדרשות מטעמי ביטחון מידע. למען הסדר הטוב, מצורף להודעה זו הדוח המלא, כפי שנמסר במסגרת העתירה המינהלית שלעיל ובהמשך לכך צפוי להתפרסם בימים הקרובים באתר צה"ל, ומסומן מש/1.

43. לשלמות התמונה, נוסף ונציין כי העותרת בעת"מ 51605-01-24 הנ"ל הגישה עתירה לבית משפט נכבד זה, התוקפת את החלטות הרמטכ"ל לעריכת התנסויות לשירות נשים ביחידות המיוחדות (בג"ץ 6905/23 פורום חירות וכבוד האדם בישראל נ' ראש המטה הכללי), ונכון לעת הזו, על המשיבים להגיש תגובתם לעתירה זו עד שבוע ימים בטרם מועד הדיון בעתירות דנן, קרי, עד יום 17.7.24.

44. נוכח כל האמור לעיל וכל האמור בתצהיר התשובה, המשיבים יטענו כי דינן של העתירות להידחות, תוך ביטול הצו על-תנאי שניתן בהן.

45. העובדות המפורטות בהודעה מעדכנת זו אושרו על-ידי ראש חטיבת כוח אדם בזרוע היבשה, תא"ל תומר כהן. מטעמים טכניים תצהיר תומך מטעמו של תא"ל כהן יוגש לבית המשפט הנכבד בימים הקרובים.

היום, ט' בתמוז תשפ"ד
15 ביולי 2024

עמרי אפשטיין, עו"ד
סגן בכיר א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

נטע אורן, עו"ד
סגנית מנהל מחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה